

Spartak nije samo heroj nego i ljudsko biće koje voli

Slavni češki koreograf Jiří Bubeníček priprema prvu izvedbu "Spartaka" Arama Hačaturijana u povijesti postojanja zagrebačkog HNK

Denis Derk

Ugledni češki koreograf i negdašnji prvorazredni plesač Jiří Bubeníček u petak će s cijelim ansamblom Baleta zagrebačkog Hrvatskog narodnog kazališta predstaviti svoje viđenje Hačaturjanova baleta "Spartak". Zanimljivo, riječ je o baletu praprikladnom 1954. godine u tadašnjem Lenjingradu koji zagrebački Balet nikada nije izveo u cijelosti. Bubeníček je već surađivao sa zagrebačkim baletom na "Metropolisu". Uz koreografiju, Bubeníček u "Spartaku" supotpisuje i libreto, dramaturgiju i režiju sa suprugom Nadinom Bubeníček Cojocar (koja je i kostimografinja predstave), a uz Denija Šesnića zadužen je i za oblikovanje svijetla. U predstavi koja je nastala u koprodukciji s riječkim HNK Ivana pl. Zajca nastupa cijeli ansambl zagrebačkog Baleta, a baletni su majstori Irena Pasarić, Milka Bartolović, Pavla Pečušak i Andrej Barbanov. Dirigent je Valentin Egel, a scenograf Dario Gessati. S Bubeníčekom razgovaramo uoči zagrebačke premijere, u pauzi pokusa, a u razgovoru ponekom dodanom riječi sudjeluje i Nadina Cojocar.

Novi libreto

Bubeníčeku pitamo je li se već susretao sa "Spartakom" i je li plesao ulogu Spartaka.

– Ovo mi je prvi kontakt sa "Spartakom", a nisam ga nikada ni plesao – odgovara. A zašto se odlučio promijeniti libreto?

– "Spartak" je vrlo važan balet za baletnu povijest, to svi znamo. Kada sam primio ponudu da ga radim, počeo sam istraživati sve o tom baletu. Počeo sam slušati muziku i čitati knjige o tom povijesnom periodu i vidio da se neke stvari u libretu ne poklapaju s tim povijesnim knjigama. Libreto za ovaj balet nastao je prema romanu talijanskog autora Raffaella Giovagnolija, koji je tu knjigu napisao 1874. godine. Knjiga je to sada stara stotinu i pedeset godina. Stari libreto koji je nastao u Rusiji prikazivao je drukčije odnos Spartaka i njegove ljubavi. U ruskoj je verziji žena, tj. Spartakova ljubav Valerija robinja, a u knjizi piše da je bila udana za rimskoga carskog vojskovođu i diktatora Sulu i da je sa Spartakom imala aferu. Smatram da je libreto koji se temelji na knjizi znatno interesantniji. To je ujedno i priča o Artoriksu i Mirzi, koja je bila Spartakova sestra. Tu je i Eutibid, prelijepa mlada kurtizana koja želi Spartaka, ali on ne želi nju, pa ona postaje ljubomorna te mu se zbog odbijanja želi osvetiti. Ona manipulira svime i tako zapravo

BRAČNI PAR U Zagrebu je s Jiřiem Bubeníčekom i njegova supruga Nadina Bubeníček Cojocar koja je ujedno i kostimografinja predstave

Svojeg "Spartaka" supružnici su bazirali na romanu Giovagnolija iz 1874. godine

počinje tragičan kraj koji dovodi do Spartakove smrti. Zbog svega toga napravili smo novi libreto i prvi ćemo put upravo u Hrvatskoj prikazati i novi libreto, ali i novu glazbenu verziju ovog baleta – veli Bubeníček.

Znači li to da je mijenjan i glazbeni tok baleta?

– Da, potpuno smo reorganizirali muzički dio, neki dijelovi jesu muzički slični, ali nikad nisu napravljeni na ovaj način. Ni balet nije napravljen u stilu nekoga klasičnog sovjetskog baleta. Likove iz rimskog društva

U PREDSTAVI koja je nastala u koprodukciji s riječkim HNK, nastupa cijeli ansambl zagrebačkog Baleta, a Spartaka pleše Takuya Sumitomo. Baletna premijera je u petak

prikazali smo na plesno klasičniji način, a gladijatori i robovi imaju puno suvremeniji ples koji više odgovara njihovim karakteristikama – objašnjava Bubeníček. A što ga je zainteresiralo kod "Spartaka"?

– Spartak za mene nije samo kliše velikog heroja. Naravno, on je heroj i dio je rimske povijesti, dakle čudesan lik i njegov je život fascinantna priča. Ali isto tako on je ljudsko biće koje voli Valeriju, Sulinu ženu. Podijeljen je između težnje da brani ljude i njihovu borbu za slobodu, dakle da se bori za mir i ljudska prava, i želje da ostvari ljubav, ima djecu i sretan privatni život. To je za nas Spartak – veli Bubeníček, koji je libreto i koreografiju pripremao tri godine.

Prestar za ples

Za svoju prvu izvedbu "Spartaka" bračni par Bubeníček izabrao je upravo Zagreb, u kojem su već radili balet "Metropolis".

– Izabrali smo Zagreb jer ima veliku baletnu kompaniju i jer je veliko kazalište. Dobro poznamo i pozornicu pa smo neke ideje uskladili s njenom veličinom. "Spartak" je koprodukcija s kazalištem iz Rijeke. I scenu i kostime radili smo u Rijeci i prenijeli ih u Zagreb. U Rijeci upravo pripremaju balet "Čajkovski", koji će nakon riječke premijere gostovati u Zagrebu. Vjerujemo da će se nakon premijere pojaviti interes za ovu našu predstavu i u inozemstvu – kaže Bubeníček, koji je na pozornicu postavljao poznata književna djela poput Pasternakova "Doktora Živaga" i Kafkina "Procesa". Hoće li raditi neki balet na hrvatski predložak?

– Zašto ne. Sa zadovoljstvom. Ako imate neki prijedlog, možete nam ga otkriti – veli Bubeníček, koji je lani radio "Romea i Juliju" Sergeja Prokofjeva u Rijeci. Je li i tada mijenjao libreto?

– Da, ali slijedili smo Shakespeareov predložak jer je to iznimno poznat tekst. Ali to je bila interesantna koprodukcija između tamošnjeg baleta i glumaca Talijanske drame, koji su bili dio predstave koja je zbog glumačkog udjela bila neuobičajena – govori Bubeníček, kojega pitamo što je s njegovom plesnom karijerom.

– Prestar sam za plesnu karijeru. U jednom sam se trenutku morao odlučiti između plesa i koreografije. Sada imamo i dvoje djece pa više nemam vremena i za jedno i za drugo. Više me nije zadovoljavalo da kao plesač ponavljam nečije priče, nego me intrigira stvaranje vlastite priče kroz novu koreografiju, primjerice Kafkina "Procesa" ili Pasternakova "Doktora Živaga", ali i nekih novijih, suvremenih romana – veli Jiří, koji će uskoro ponovno raditi s bratom Ottom za kazalište u Brnu. A što može reći o zagrebačkom baletnom ansamblu?

– Oni su nedavno promijenili ravnatelja, koji je donio nove, svježije ideje. To je Massimiliano Volpini, koji je bio angažiran i u Scali. Naš radni proces s ansamblom bio je odličan i inspirativan. U "Spartaku" ćemo prezentirati cijelu kompaniju, i starije i mlade plesače. Massimiliano je dobro rekao da je prva izvedba "Spartaka" u Zagrebu velika stvar za ovaj balet jer će u njoj svi, ali baš svi, biti zastupljeni – kaže Bubeníček.